

Sinema
Gezgin

"Sinema bir şenliktir."

Instagram: @sinegezgin Facebook: Sinema Gezgin
e-posta: sine_filolog@hotmail.com

SİNE-SÖZ

"Giderek daha fazla şey gösteriliyor ama giderek daha az şey görmeye başlıyoruz."
Jean Luc Godard
(1930-2022)

SİNE-HABER

Foça Film Günleri Başlıyor

Bu yıl ikincisi gerçekleşecek *Phokaia Bağımsız Film Günleri*, 15-19 Eylül tarihleri arasında ödüllü filmler sunuyor. 5 gece boyunca Beşkapılar'da filmler izlenecek, film ekipleriyle söyleşiler gerçekleştirilecek. **Ümit Ünal'ın Aşk Büyü vs., Fikret Reyhan'ın Çatlak, Emre Erdoğan'ın Beni Sevenler Listesi, Aşlı Akdağ'ın Bekleyiş** filmleri sinemaseverlerle buluşacak. Festivalin beşinci gecesi *Lahana Perisi Gecesi* olarak adlandırılmış. Sinema tarihinin ilk filmlerinden *Lahana Perisi*'ni çeken ama adı sinema tarihine yazılmayan **Alice Guy'** onurlandırmak için beş kadın yönetmenin beş kısa filmi (**İrmak Karasu'nun Mamaville, Demet Erden'in Anı, Elif Refiğ'in Siz Biraz Uzak Kaldınız, Merve Bozcu'nun Plastik Rüya ve Yasemin Demirci'nin Gece Kuşağı** adlı filmleri) izlenecek. Ayrıca festival boyunca oyuncu **Gizem Erman Soysaldı** Kamera önu oyunculuk, **Hüseyin Karabey** de yönetmenlik atölyeleri gerçekleştirecek.

KISA FİLM GEÇESİ

Kısa Film Yönetmenleri Derneği, geçen yıldan bu yana zaman zaman kısa film gecelerine imza atıyor. İzmir'de yaşayan ya da İzmir'le bağı olan kısa filmcilerin dernek desteğiyle gerçekleştirdikleri kısa filmlerden oluşan seçki 20 Eylül Salı gecesi 20.30'da Karaca Sineması'nda izlenebilir. Bu etkinlikte yer alan filmler şunlar: **Siyah Çember** (Hasan Can Dağlı), **Her Şey Yolunda** (Metehan Şereflioğlu), **Kefaret** (Ali Kışlar), **Rujunu da Al Gel!** (Gökmen Küçüktaşdemir). Filmlerden sonra yönetmenlerle bir de söyleşi gerçekleştirilecek. Film yapmak isteyen ve kısa filme meraklı sinemaseverler için keyifli bir gösterim olacaktır. Bilgi için Karaca Sineması ya da Kısa Film Yönetmenleri Derneği'yle iletişime geçebilirsiniz.

KARACA'DA BU HAFTA

Sonbaharla birlikte birbiri ardına özel filmler izlemeye başlıyoruz. Bu hafta Türkiye'nin Oscar adayı **Kerr** yeniden gösterime girerken, **David Bowie**'yi merçeğe alan belgesel ve **François Ozon**'ün filmi kalitelili bir gösterim haftasını muştuluyor. Ayrıca **Beşinci Element**'i de yeniden izleme fırsatı var. İşte 16-22 Eylül programı:**Moonage Daydream** / 15.30 - 18.00 - 20.30
Kerr / 16.15
Peter Von Kant / 14.45 - 20.30
Arthur Rambo / 11.45
Bıçağın İki Yüzü (*Avec Amour et Acharnement*) / 12.45
Her Şey Her Yerde Aynı Anda (*Everything Everywhere All at Once*) / 18.00
Dünyanın En Kötü İnsanı (*Verdens Verste Menneske*) / 14.00
Özel Gösterim:
5. Element (*Le Cinquieme Element*) / 21 Eylül Çarşamba - 20.30

ÇIKIŞSIZ VE ANLAMSIZ BİR DÜNYADA SIKIŞMAK

KERR

(Türkiye-Yunanistan-Fransa, 2021, 101 dk.)

Y: Tayfun Pirselimoglu

O: Erdem Şenocak, Jale Arıkan, Rıza Akın, Sinan Bengier, Tansu Biçer, Ali Seçkiner, Gafur Uzuner

Filmin notu: ★★★★★

Kerr'in havasını anlatmak güç. Filmin ruhuna bakılabilmek için hakkında konuşmaktan çok bir izleme deneyimi yaşamak gerek. Öte yandan vadettiği seyir zevki, yabancı olduğumuz bir tecrübeye değil. Yani ilk kez böyle bir film izlemiş olmayacak seyirci. Çünkü Kerr'in köklerini edebiyattan alan, bazı karanlık modern anlatılarla akrabalığı var. Modern sinemaya varan pek çok tür ve izleme de yolu keşif ediyor. Bunların başında özellikle 1940'ların buhranlı Amerikan yaşamına hâkim olmuş *Kara Film* (Fransızca kaynak ismiyle *Film Noir*) türünün geldiğini söylemek mümkün. (Tabii bu türün izlediği gelişim çizgisinden haberdar bir anlatı bu.)

ABSÜRT BİR DÜNYA

Ben filmi İzmir Film ve Müzik Festivali vesilesiyle yaz başında, yönetmen **Tayfun Pirselimoglu**'nun, efsanevi görüntü yönetmeni **Andreas Sinanos**'un, müziklerin sahibi **Nikos Kypourgos**'un ve filmin başyönetmeni **Erdem Şenocak**'ın katılımıyla Karaca Sinemasında izledim. İddiasız ama heyecanlı bir gösterimdi. Ekip, filmden sonra seyircilerin sorularını içtenlikle yanıtladı. O günkü izleme deneyiminden bende kalan en temel his, filmin güçlü atmosferi ve anlatımın yoğunluğuydu. Fakat bu yoğunluk, içerikle ilgili katman katman açılan ve yorumlandıkça gelişen bir yapı olduğu anlamına gelmesin. Kerr bana kalırsa daha çok yönetmenin göstermeyi arzuladığı bir duyguyu temsil eden, o hâli seyirciye de yaşatmak amacı güden bir film. Bu duygunun ya da temanın da "çıkışsızlık" olduğunu düşünüyorum. Ki Tayfun Pirselimoglu bir söyleşide belirtiyor; bu anlatıyı öncelikle bir roman olarak tahayyül edip yazmış, sonra da ortaya çıkan yapıtın görselleşmesi gerektiğini düşünmüştü. Dolayısıyla meselenin derinliğine gitmek, bu durumu tartışmak hatta giderek günümüz dünyasına göndermeler yapan, belki biraz alegorik bir öykü sunmak filmin temel derdi değil. Bir tür kapana kısılmışlığı, cevapsızlığı ve ardı arkası kesilmeyen bir saçmalığı başkarakterimizle birlikte yaşayalım istiyor yönetmen.

Ve bu açıdan Kerr gerçekten başarılı. O tuhaflığı bize film boyunca yaşıyor. Öykünün ana karakteri (Erdem Şenocak) nötr kalan, yaşananlar içinde sürüklenen ve

bir şeyleri düzeltmek için hiçbir şey yap(a)mayan edilgen serüvenine bizi ortak ediyor. Bu yüzden eğer her şeyin açıklığı kavuştuğu, gizemlerin çözüldüğü filmleri seviyorsanız, daha da gecikmeden söyleyeyim, Kerr size göre bir film değil. Yapının ana omurgasına bir tür "nedensizlik" hâkim. Nedenlerin sorgulanmadığı bir dünyada peşi sıra anlamsız olaylar yaşanıyor. Akıl dışı, yersiz, bağlantısız bir olaylar silsilesi. Bu olaylar, isimsiz kahramanımız babasının ölümü dolayısıyla yıllar sonra memleketine dönüşüne başlıyor. Cenazeyi alıp gideceksen istasyonda bir cinayete tanık oluyor. Üstelik katil de tanıgın farkında. Karakolda kısa bir sorgu, ardından kasabayı terk etme yasağı... Ve mahsur kaldığı memlekette babasını eskiden tanıyan türlü türlü insanla karşılaşılıyor. İletişimden uzak, ironik diyaloglar havada uçuyor. Derken hikâyeye olayların iç yüzünü bildiğini düşündüğümüz bir *femme fatale* karakter de giriyor. Eskiden babasının yanında çalışan bir kadın bu. Orta yaş geçkin ve hâlâ sono derece cazibeli. Kasabanın karanlığı, sisli puslu hava, soğuk, tekiz atmosfer kara film türüne has özellikleri tamamlıyor. Bu arada etrafı gezen kuduz köpekler yüzünden bölge karantinaya alınıyor. Kahramanımız cinayeti ve kasabadaki düğümü bir türlü çözemiyor, sorularını yanıtsız kalıyor, dahası katille bir kez daha karşılaşılıyor ve cinayetin baş şüphelisi haline gelmesi işleri büsbütün karıştırıyor.

TEKRARLAR, DÖNGÜLER, ÇIKMAZLAR

Filmin dünyası biraz da adında saklı. Çünkü Kerr Arapça kökenli 'kere' sözcüğünü, dolayısıyla buradan türeyen tekrar ve tekrerrür ifadelerini çağırıyor. Filmde her şey

birbirini tekrarlayan ve giderek anlamsızlaşan olaylardan ibaret. Bu aslında biraz Kafkaesk bir yapıyla aktarılmış. İster istemez Kafka'nın *Dava* ve *Şato* gibi romanlarının atmosferi geliyor akla. Oradaki karanlık, yadrgatıcı ortam ve sanki bir kabusun içindeymiş gibi olma duygusu Kerr'in de alameti farikası bence. Fakat Tayfun Pirselimoglu o akşamki soru-cevap kısmında Kafka'yla kurulan benzerliği kabul etmemiştir. Ona göre etraf bunca absürtlük doluyken film de doğal olarak bu karmaşayı ele alıyor, dolayısıyla kaypak bir zeminde gerçekğin belirsizliğini vurguluyordu. Üstelik filmin zaman ve mekânı da belirsiz kılınmış. Her dönemden nesnelere bir arada, radyo yayınları revaçta fakat kasabanın üzerinde helikopterler uçuyor. Mekânların görünümü 50'li, 60'lı yılların tasarımlarına yakın ama karakterler günümüzde yaşıyor gibiler. Zaman zaman nereden geldiği belli olmayan bir jazz müziği duyuluyor. Bütün bu yabancılaştırıcı unsurlar "dış dünyanın mantıklı bir açıklaması yok ki" minvalinde karşımıza geliyor. Bu kapalı anlatım Pirselimoglu'nun sabit ve kimi kez uzun planlarıyla birleşince sanki zaman da donup kalmış gibi bir his belirliyor. Bu sebeple izlemesi biraz zor bir film Kerr.

ETKİLİ BİR ATMOSFER

Bu arada yazının başında söylemeyi unuttuk, Kerr geçen hafta bu yılki Oscar ödülleri için Türkiye'nin seçtiği film oldu. Zaten bu sebeple yeniden gösterime giriyor. Festival yolculuğunda çeşitli ödüller almıştı. İstanbul Film Festivali'nde ve Antalya Altın Portakal'da en iyi yönetmen, sanat tasarımı, müzik dallarında başarılı oldu. İzmir Film ve Müzik Festivali'nde

YİTİRDİKLERİMİZ

GÜLE GÜLE SİNEMANIN CESUR DEVRİMCİSİ

Jean Luc Godard da göçüp gitti. Demek bu dünya kimsese kalmıyor gerçekten. Ki zaten kalacak olsa da Godard gibilere kalsın. Zira kişiliği tartışılmalı olsa da hem sineması hem de politik görüşleri açısından gerçek bir devrimciydi kendisi. Tabii şahsen tanımadım ama her sinemasever gibi onu tanımak, karşılıklı söyle iki kelam etmek isterdim. Sonuçta Yeni Dalga'nın kurucularından, sinemada bilinen tüm kalıplara savaş açmış, her daim yenilikçi, bazen de bu yenilikçi olma hâlini epeyce abartan bir yönetmendi o. Zaten bu yönüyle çok da eleştirildi.

Filmlerini sıkıcı bulanlar da var. Ki bunlar arasında dünya sinemasının devlerinden **Ingmar Bergman** başta geliyor. Godard'ın filmlerini anlamadığını, entelektüel zıvalıklar olduğunu söylemiş. Haklı mı? Tartışılır. Bu galiba sanatta kökten değişiklikler gerçekleştiren, marjinal sanatçıların başına gelen bir şey. Daha gençlik yıllarında muazzam yeniliklere imza atınca, sonraki dönemlerinde cepten yemeye, kendini tekrar başlıyorlar. Ama bana kalırsa Godard böyle değildi. Şimdi yalan olmasın, üstadın bütün filmlerini izlemiş değilim. İmdd

kayıtlarına göre 131 filmin yönetmenliğinde adı geçiyor, tabii bunların büyük kısmı kısa filmler, seçkiler, deneysel çalışmalar. Fark etmez tabii, Godard'ın kariyeri boyunca gerçekleştirdiği, pek çoğu ilginç deneylerden oluşan 40 kadar uzun metrajlı filmin tamamını izlemek sanat tarihine daha yakından bakmak demek. Bir yandan da sinemanın politik bir araç olarak nasıl kullanılması gerektiğine dair dersler içeriyor bu filmografi.

Godard elbette hâlâ ilk filmi **Serseri Aşklar** (*A Bout de Souffle*, 1960) ile anılıyor. Bu filmin yarattığı etki 60'ların özgürlükçü sol hareketleriyle de birleşince ilk filmin bir modern başyapıtı dönüşmesi kaçınılmazdı. Arkasından da getirdi ama Godard. Kadın-erkek ilişkilerini merçeğe aldığı bir dizi çok ilginç filmi de yineAvrupa toplumunu, burjuva ahlakını, çiftler arasındaki iktidarı masaya yatırıyordu. Bunlar hele o yıllarda az şeyler değil. **Alphaville**'le (1965) özgün bilimkurgusal denemelere de girişti. **Weekend** (1967) ile modern toplumla dalgalınsı da geçti. 1968'in rüzgârıyla politik filmler dönemi başladı. Tarihi ve siyasi yakından inceleyen ve kültürel ürünler, imajlar üzerinden bunların eleştirisine girişen bir yönetmenin dehâsi parlıyordu. Daha sonra insanlığın ürettiği her tür görsel malzemeyi araştıran, daha da zorlaşan, filmi de bir meta olarak gören ve öyküye yediren filmler üretti. Gelişen video teknolojisini kullanarak görsel makaleler yazdı. Aslında çoğu seyirci için kolay yenilir yutulur filmler değil bunlar. Fakat takdir edersiniz ki sinema öğrencileri için sinemanın

"gerçekte ne?" olabileceğine ilişkin bir okul da Godard sinemasıydı. Sinemanın sanatla birleştiği yerde duruyor sonuçta.

Fakat elbette bunlarla sınırlı değil yaşamı. Yönetmen özellikle Fransa'daki öğrenci olayları sırasında öğrencilerin safında yer alması hatta o sırada gerçekleşen festivali durdurup herkesi dayanışmaya çağırmasıyla da anılıyor. Bu açıdan bakılırsa kişiliği ne olursa olsun, ezilenlerin, işçi sınıfının, haklarını alamayanların yanında yer aldı hep. Büyük Avrupa devletlerinin iktidarı politikalarını da yapıtlarında eleştirmeyi sürdürdü. Sadece bu sebeple bile sineması takdire şayan. Bununla birlikte film-sel anlatı denen şeyde devrim yaratan isimlerin başında geliyor. Bugün yeni, farklı anlatım yollarına aşina olduysak bu biraz da Godard ve o dönemi arkadaşlarının, Yeni Dalga'nın müthiş vizyonuyla gerçekleşti. Bugün sinema yapmak isteyenler sağlamsa ve etkili filmler üretmeyi arzuluysa dönüp onun filmlerini en baştan tek tek izlemeli. Tabii içinde bulunduğu politik-kültürel ortamı da derinden tanıyarak... Belki böylece değişen çağ yeni Godard'lar çıkarır karşımıza.

GÖSTERİME YENİ GİRENLER

ÜÇ BİN YILLIK BEKLEYİŞ

(Three Thousand Years of Longing, Y: George Miller)

Uzun zamandır beklenen bu acayip masal, İstanbul'da mekân tutuyor ve Doğu anlatılarından besleniyor. Kapalıçarşı'da bulunduğu kavnozda kilitli kalmış bir cini kurtaran Alitheanın üç dileği yerine gelecek. Kadroda yerli oyuncular da var, çılgın bir tarzla akan, fantastik unsurları coşturan nefis bir anlatı. Yılın en iyilerinden biri olabilir. (109 dk.)

DOKUNMA HURDACININ KIZI

(Y: Hakan Gürtop)

Sinemamızın görüntü yönetmenlerinden **Hakan Gürtop**, gerçekçi bir drama olma isteyen ama Yeşilçam melodramlarının biraz daha modern bir hâli gibi görünen bir film çekmiş. Öğrencisi Kader'in kanser olduğunu öğrenen bir öğretmeni anlatıyor. Bu arada filmde epey ünlü, şaşırtıcı isimler de var. Vaktiniz varsa gidebilirsiniz. (89 dk.)

CENNETE BİLET

(Ticket to Paradise, Y: Ol Parker)

Evlence kararı alan kızlarını durdurmak isteyen boşanmış bir çifti ele alan film, **George Clooney** ve **Julia Roberts**'in varlığına bel bağlayan ortalama bir Hollywood usulü evlilik komedisi. Sonunu tahmin etmek zor değil ama görünen o ki tüm klişelerine rağmen eğlenceli sahneler de yok değil. Sinemayı eğlence olarak görenler için biçilmiş kaftan olabilir. (104 dk.)

CÂNN

(Y: Eren Ergin)

Odağına genç bir kıza yapılan büyü ve karanlık varlıkları koyan bir yerli korku filmi daha. Bu kez hikâye üzerinde biraz uğraşmış gibi, sahne tasarımları iyi ve kendine has bir görüntü ve kurgu anlayışı da var. Ani korkutma sahneleri, makyaj gibi unsurlar sorunlu olsa da benzerlerine göre daha başarılı sayılabilir. (96 dk.)

MOONAGE DAYDREAM

(Y: Brett Morgen)

David Bowie yaşayan müzik efsanelerinden biri. Usta müzisyenin daha önce yayınlanmamış konser ve performans görüntülerinden oluşan belgesel, bu dehaya özel bir yerden bakıyor. Özgün bir sanatçının personasını uygun biçimde anlatıyor film. Haftanın en hoş seyirliklerinden, müziğin ve görüntünün tadına varmak için mutlaka Karaca'da seyredin. (140 dk.)

BURÇLAR

(Y: Devrim Yalçın)

Bir holdingin varisini kendine âşık etmek isteyen bir genç, kızın burcuna göre strateji belirliyor. Fakat burçların görsel temsilcileri (bu sahneler çok acınası) kızın burcunu her gün değiştiriyorlar. *İlginç fikir bulduk, bundan iyi komedi olur demişler ama açıkçası olmamış. Günümüz insanının astroloji merakına oynuyor film ama öylesine işte, altı pek bir boş.* (101 dk.)

PETER VON KANT

(Y: François Ozon)

Asistanıyla birlikte yaşayan ünlü bir film yönetmeni bir gün sinemaya girmek isteyen Amir adlı başka bir adama âşık oluyor. **François Ozon**'ün büyüklüğü rejisi, Alman sinemasının aykırı isimlerinden **Rainer Werner Fassbinder**'e bir saygı duruşu niteliğinde. Fassbinder'in **Petra Von Kant**'ın *Acı Gözyaşları* filminden esinle çekilen film, haftanın en özgün seyirliklerinden biri. (86 dk.)

DRAGON BALL SUPER: SUPER HERO

(Y: Tetsuro Kodama)

Red Ribbon Army tarafından yaratılan iki yeni android karşı savaşan Piccolo ve Son Gohan'ın hikâyesi, haftanın bu tek animesinde karşımıza geliyor. Son yıllarda giderek yükselen anime sineması bilgisayar oyunları çizgisinde ilerliyor. Bu da akıma uyan, vasat bir film. Ama anime meraklısı gençler için tatmin edici olabilir. (109 dk.)

